

**Методичні рекомендації
щодо навчання змісту предмета «Економіка»
у 2022-2023 навчальному році**

Із 24 лютого 2022 року на всій території України оголошено воєнний стан, тому під час планування освітнього процесу слід урахувати Укази Президента України: від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [9] та від 12.08.2022 № 573 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» [11].

Наголошуємо, що з метою вшанування пам'яті, громадянської відваги і самовідданості, сили духу, стійкості та героїчного подвигу воїнів, полеглих під час виконання бойових завдань із захисту державного суверенітету та територіальної цілісності України, мирних громадян, які загинули унаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, у закладах освіти щоденно о 9 годині 00 хвилин варто проводити хвилину мовчання [10].

З метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби рекомендуємо всім учасникам освітнього процесу дотримуватися протиепідемологічних вимог у закладах загальної середньої освіти під час карантину (Постанова Міністерства охорони здоров'я від 06.09.2021 № 10 «Про затвердження протиепідемологічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку поширенням коронавірусної хвороби» [7].

В умовах воєнного стану, загострення ситуації з коронавірусною інфекцією COVID-19 для організації освітнього процесу рекомендуємо використовувати технології дистанційного та змішаного навчання. Для цього пропонуємо скористатися матеріалами, що розміщено на платформі Всеукраїнської школи онлайн (<https://numl.org/.369961>).

Акцентуємо увагу, що на допомогу вчителям закладів загальної середньої освіти в організації дистанційного навчання учнів Інститутом інформаційних технологій і засобів навчання Національної академії педагогічних наук України підготовлено та оприлюднено інформаційні бюлетені щодо використання онлайн інструментів та освітніх ресурсів:

– бюлетень № 1, 2020 «Електронні освітні ресурси для вчителів різних предметів з організації дистанційного навчання» за посиланням – <https://lib.iitta.gov.ua/719807/>;

– бюлетень № 2, 2020 «Онлайн інструменти для організації дистанційного навчання в умовах карантину за посиланням – <https://lib.iitta.gov.ua/719816/>.

Доречним є використання в роботі методичних матеріалів, що розміщено на сайті комунального закладу «Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», зокрема такими:

– дистанційний формат взаємодії суб'єктів освітньої діяльності (методичні рекомендації) – <https://numl.org/.218961> [1];

– компетентнісний підхід у навчанні учнів географії та економіки (засобами сучасного уроку) – <http://surl.li/cppfc>;

– організація та проведення дистанційних уроків з географії та економіки – <https://numl.org/.208961>;

– формування економічної компетентності особистості – <https://numl.org/.429471>.

Під час дистанційного навчання необхідно, щоби учні отримували якісний зворотній зв'язок. Завдання вчителя – зробити матеріал максимально доступним, цікавим, наочним та таким, щоби стимулював учнів до поглиблення економічних знань та вмінь.

У 2022-2023 навчальному році сучасна шкільна економічна освіта представлена двома компонентами.

Перший – це формування системних економічних знань, умінь в учнів, що ґрунтується на принципах фундаментальності, варіативності, гуманізації та гуманітаризації змісту освітнього процесу, здатності оперувати цими знаннями та застосовувати їх.

Другий компонент економічної освіти – формування компетентності підприємливості та фінансової грамотності як важливих якостей, необхідних для ефективного виконання економічних завдань під час навчання та в подальшій самореалізації в самостійному житті.

У 2022-2023 навчальному році в 10-11 класах навчальний предмет «Економіка» буде вивчатись на профільному рівні (105 годин, 3 годин на тиждень) за навчальною програмою, що затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017 № 1407 «Про надання грифу МОН навчальним програмам для учнів 10-11 класів закладів загальної середньої освіти» [5].

До загальних цілей, що реалізуються в процесі вивчення економіки в старшій школі, належать такі:

- засвоєння фундаментальних знань про економічне життя суспільства, а саме: основних економічних категорій, законів, закономірностей, тенденцій;

- формування світогляду цивілізованої людини, яка визнає такі загальнолюдські цінності, як свобода діяльності та вибору, право приватної власності, дотримання законності тощо;

- сприяння розвитку навичок раціональної економічної поведінки людини як споживача, найманого працівника, підприємця, платника податків, користувача суспільних благ, члена місцевої громади, активного виборця тощо.

За змістовою тематикою в 10 класі учням пропонується виконання 5, а в 11 класі – 8 практичних робіт. Обов'язковими для оцінювання є дві практичні роботи за семестр (<https://numl.org/.968471>).

З метою визначення відповідності результатів навчальної діяльності вимогам Державного стандарту та навчальної програми обов'язковим є тематичне оцінювання, при здійсненні якого перевіряється ступінь засвоєння учнями матеріалу з теми або кількох тем з виставленням оцінок у класний журнал.

Наголошуємо, що другий компонент економічної освіти, зокрема формування в учнів ключової компетентності «підприємливість і фінансова грамотність», у курсах економічного спрямування варто впроваджувати шляхом поєднання теоретичного навчального матеріалу з його практичним

застосуванням і реальними умовами господарювання в Україні, уміння генерувати нові ідеї й ініціативи, запроваджувати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави.

Другий компонент економічної освіти представлено курсами за вибором, що можуть вивчатися у закладах загальної середньої освіти за наявності належних умов.

Серед них важливе значення мають курси з фінансової грамотності. Створення умов, що стимулюють учнів до підвищення рівня фінансової грамотності, соціальної адаптації є важливим завданням сучасної шкільної освіти.

Для досягнення цього необхідно сформувати в учнів основи фінансових знань, що передбачають розуміння функціонування взаємопов'язаних складових фінансової системи: банківської, податкової, страхової. У поєднанні з раціональним економічним мисленням фінансова грамотність дозволяє людині бути успішною в особистому та професійному житті, гідно виконувати свої громадянські обов'язки.

У 2022-2023 навчальному році фінансова грамотність, як курс за вибором, вивчатиметься в 10, 11 класах за навчальною програмою «Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?» (35 год., 1 година на тиждень) та (105 год., 3 година на тиждень) [3].

Навчально-методичне забезпечення курсу «Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?» (програма, підручник, робочий зошит) розміщено на сайті Міністерства освіти і науки України [2, 4].

Учні 5-9 класів мають можливість вивчати фінансову грамотність, як варіативний курс, за програмами: «Родинні фінанси» для 5 класу (17, 35 годин на рік); «Фінансово-грамотний споживач» для 6 класу (17, 35 годин на рік); «Фінансова культура» для 7 класу (17, 35 годин на рік); «Прикладні фінанси» для 8 класу (17, 35 годин на рік); «Економіка & фінанси» для 9 класу (17, 35 годин на рік), що розміщено на офіційному сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» [8].

Навчально-методичний комплект для учнів 5-9 класів містить: навчальну програму, навчальний посібник для учня, навчально-методичний посібник для вчителя, робочий зошит для учня. Матеріали розміщено на офіційному сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» [6].

Також інформуємо, що на цьому ж сайті (<https://numl.org/.898961>) в розділі «Електронна бібліотека», окрім електронних версій підручників з економіки (<https://numl.org/.868471>), розміщено науково-популярне видання серії «Шкільна бібліотека» посібник «Основи споживчих знань. Споживча етика» для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти (авт. Овчарук О.В., Пужайчерета Л.М.) – <https://numl.org/.009961>.

Використання комп'ютерних інформаційних технологій сприяє створенню умов для залучення кожного учня до активного освітнього процесу, причому не пасивного оволодіння знаннями, а активної пізнавальної діяльності; застосування набутих знань на практиці й чіткого усвідомлення, де, яким чином і для яких цілей ці знання можуть бути застосовані; спільної

роботи в співпраці для вирішення різноманітних проблем; постійного випробування своїх інтелектуальних сил; вільного доступу до необхідної інформації; докорінної зміни організації процесу пізнання шляхом його зміщення в бік самостійного навчання; побудови відкритої системи освіти, що забезпечує кожному учню власну траєкторію опанування знань.

Досягненню цього має сприяти пошук учителем економіки інноваційних форм і способів здійснення освітньої діяльності, що відповідає викликам сьогодення.

Використані та основоположні джерела

1. Дистанційний формат взаємодії суб'єктів освітньої діяльності : методичні рекомендації / за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2021. 200 с. URL: <https://numl.org/.218961> (дата звернення: 01.08.2022).

2. Електронні версії посібників курсу «Фінансова грамотність». URL: (<https://numl.org/.898961>) (дата звернення: 01.08.2022).

3. Навчальна програма «Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?». URL: <https://numl.org/.132881> (дата звернення: 02.08.2022).

4. Навчальні матеріали «Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?». URL: <https://numl.org/.698961> (дата звернення: 02.08.2022).

5. Навчальні програми з економіки для 10-11 класів (профільний рівень). URL: <https://numl.org/.107961> (дата звернення: 03.08.2022).

6. Навчально-методичний комплект для учнів 5-9 класів. URL: <https://numl.org/.898961> (дата звернення: 03.08.2022).

7. Постанова Міністерства охорони здоров'я від 06.09.2021 № 10 «Про затвердження протиепідемологічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19). URL: <https://numl.org/.532881> (дата звернення: 04.08.2022).

8. Програмне забезпечення курсу «Фінансова грамотність у основній і початковій школі». URL: (<https://numl.org/.798961>) (дата звернення: 04.08.2022).

9. Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» URL: <https://numl.org/.742881> (дата звернення: 11.08.2022).

10. Указ Президента України від 16.03.2022 № 143/2022 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України». URL: <https://numl.org/.032881> (дата звернення: 05.08.2022).

11. Указ Президента України від 12.08.2022 № 573 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні». URL: <https://numl.org/.272881>

Методист з географії та економіки
навчально-методичного відділу координації
освітньої діяльності та професійного розвитку
Сумського ОІППО

В.Д. Попов

(Підпис наявний в оригіналі)